PŘÍRUČKA PRO CEREMONIÁŘE A PRAPOREČNÍKY

Vydává Okresní odborná rada represe – Okresní sdružení hasičů Liberec

Slavnostní setkání hasičských praporů v roce 2024 - Foto: **Jaromír Mottl**

ÚVOD

Tato příručka vznikla jako praktický podklad pro hasiče ve funkci ceremoniáře nebo praporečníka při slavnostních, pietních a vzpomínkových akcích. Vychází z metodiky Ústřední odborné rady represe SH ČMS a z poznatků instrukčně metodického zaměstnání (IMZ) v Přibyslavi zaměřeného na oblast hasičských ceremonií.

Cílem příručky je sjednotit základní postupy, pravidla manipulace s praporem a zásady správného vystupování při veřejných akcích tak, aby vystupování hasičů působilo **důstojně, reprezentativně a profesionálně** – a to bez ohledu na to, zda se jedná o slavnostní nástup, pohřební obřad nebo vzpomínkový akt.

Každý hasič, který přebírá roli ceremoniáře nebo praporečníka, přebírá zároveň odpovědnost za to, jakým dojmem sbor nebo jednotka navenek působí. Proto je nezbytné věnovat dostatečnou pozornost přípravě, správnému postoji i preciznímu provedení každého pohybu.

Pavel Exner, vedoucí OORR

1. ROLE CEREMONIÁŘE A PRAPOREČNÍKA

Funkce ceremoniáře a praporečníka jsou při slavnostních a pietních akcích klíčové. Každá z nich nese svůj specifický úkol a odpovědnost.

Ceremoniář je osobou **odpovědnou za důstojný a plynulý průběh celého slavnostního aktu**. Jeho úkolem je:

- koordinovat nástup a pohyb jednotek,
- řídit průběh ceremoniálu podle stanoveného programu,
- dbát na to, aby veškeré dění probíhalo v souladu s platnými pravidly a tradicemi,
- v případě potřeby operativně reagovat na vzniklé situace a zajistit klidný a nerušený průběh akce.

Pamatujte: Ceremoniář je viditelnou tváří organizace a odrazem její kultury. Jeho vystupování musí být klidné, sebejisté a přirozené.

Praporečník reprezentuje sbor, jednotku nebo organizaci prostřednictvím slavnostního praporu**. Prapor není pouhým symbolem – nese v sobě historii, tradici a čest organizace.**
Z tohoto důvodu musí být manipulace s praporem vždy:

- **klidná** – bez zbytečných nebo překotných pohybů,
- **přesná** – každý pohyb je provedený správně a vědomě,
- **důstojná** – odpovídající vážnosti dané příležitosti.

Praporečník musí svou funkci vykonávat s plným vědomím jejího významu. Prapor se nikdy neodkládá na zem, nepřenáší se neopatrně a s praporem se vždy zachází s úctou.

2. ÚSTROJ A VZHLED

Správná ústroj je základním předpokladem důstojného vystupování. Platí zde jasné pravidlo: **co není v souladu s předpisem, nepůsobí reprezentativně.**

Povinná ústroj

Veškerá ústroj se řídí **Stejnokrojovým předpisem SH ČMS**. Základem je vycházkový stejnokroj. Při ceremoniích je závazné dodržovat následující:

- Košile bílá
- Rukavice bílé, s dlouhými manžetami
- Obuv černé polobotky
- Pokrývka hlavy: brigadýrka - muži / klobouček - ženy

Pravidla nošení pokrývky hlavy

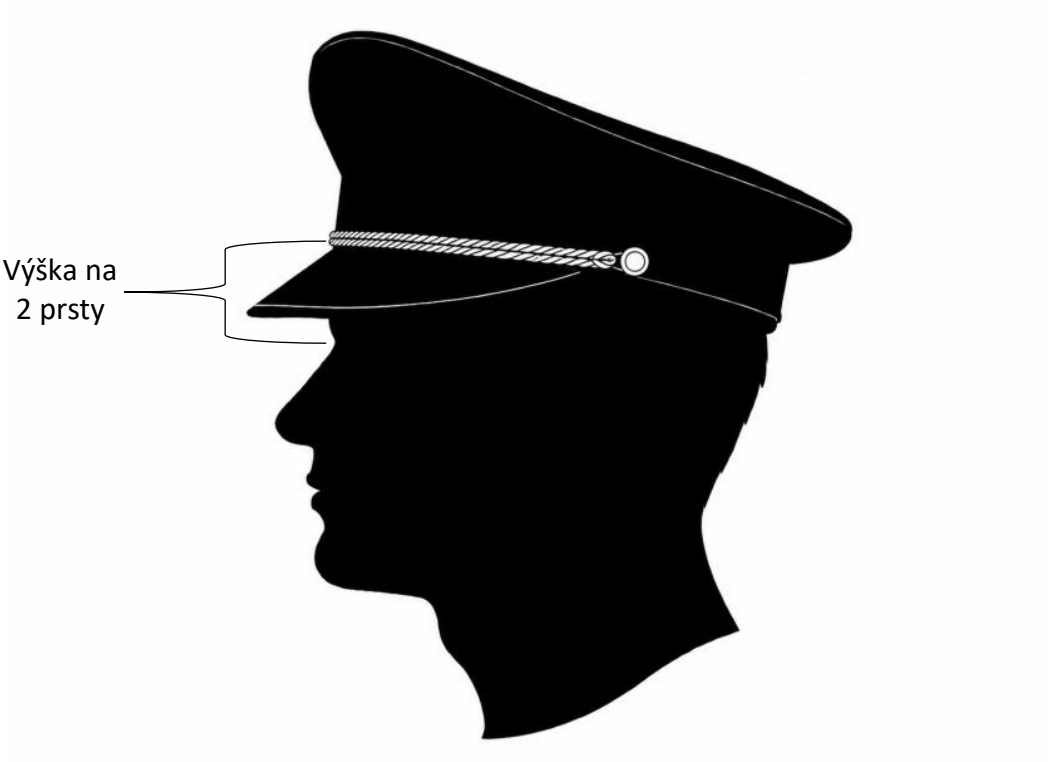
Čestná stráž: ponechává pokrývku hlavy po celou dobu své činnosti
Ostatní členové SDH (smuteční hosté):

- v kostele se doporučuje pokrývku hlavy sejmout,
- výjimka možná při reprezentaci sboru ve stejnokroji – vždy dle domluvy s duchovním,
- mimo kostel (nástupy, průvod, u hrobu) lze pokrývku opět nasadit.

Organizace

- Velitel/vedoucí určí jednotný postup pro všechny členy před začátkem obřadu.
- V případě nejasností rozhoduje domluva s duchovním.

Nasazení brigadýrky - Brigadýrka se nasazuje **na dva prsty od kořene nosu**.

Toto pravidlo se musí důsledně dodržovat – čepice nasazená příliš vzad nebo příliš dopředu narušuje celkový vzhled.

Postoj hlavy

Hlava se drží vzpřímeně – **brada je mírně zvednutá**, pohled směřuje přibližně do výše prvního patra. Sklopená hlava nebo uhýbavý pohled mohou budit dojem nejistoty.

Co je zakázáno

- **Používání popruhů na nošení vlajky** – vlajka nebo prapor se nikdy nenesou za pomoci popruhů. Tento způsob nošení je v rámci hasičských ceremonií nepřípustný.

3. PRAPOR A VLAJKA – ZÁKLADNÍ PRAVIDLA

Skládání a příprava praporu

Prapor se **skládá do tzv. kornoutu**. Tento způsob složení zajišťuje, že list praporu zůstane upravený i při větrném počasí. Je tak zároveň připravený k použití bez zbytečného mačkání nebo nerovností.

Stuhy na praporu

Správné použití stuh je součástí protokolu a je nutné ho dodržovat:

- **Slavnostní ceremonie:** Prapor může být ozdoben maximálně **dvěma stuhami**, přičemž se vždy vybírají **ty nejvyšší** (tj. nejvýznamnější) stuhy.
- **Příprava na dekorování:** Prapor určený k dekorování se nosí **bez stuh**.
- **Smuteční obřad:** Prapor je **bez stuh**, nebo je opatřen **černou smutební stuhou**.

Důležité: Volba stuh není věcí náhody ani osobní preference. Stuhy jsou součástí symboliky praporu a jejich výběr musí odpovídat charakteru dané akce.

I uložení praporu a jeho stuh by měla být věnována náležitá péče a důstojnost.

4. MANIPULACE S PRAPOREM A VLAJKOU

Manipulace s praporem je dovednost, která vyžaduje nácvik a soustředění. Každý pohyb musí být vědomý a kontrolovaný.

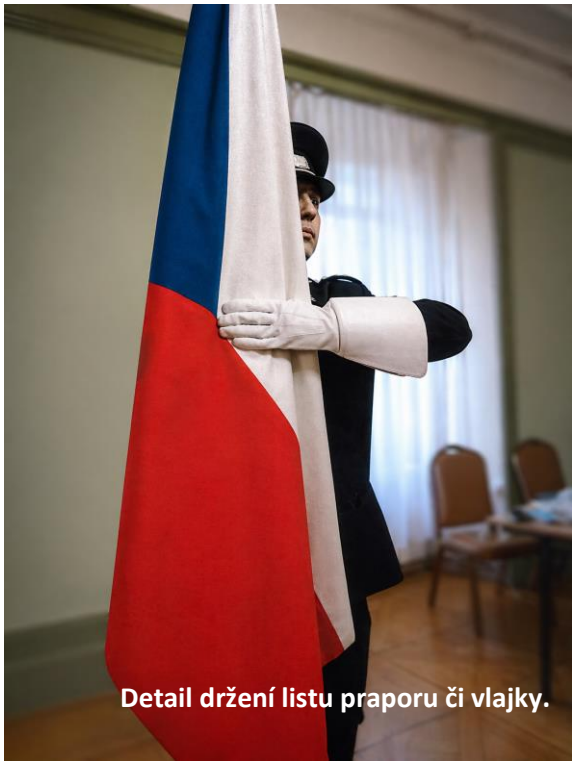
Základní postoj praporečníka při slavnostní ceremonii.

Základní postoj při nošení

- Prapor či vlajka se nosí na **levém rameni pod úhlem 45°**.
- List praporu nebo vlajky je **těsně nad ramenem** nebo se ho **lehce dotýká**.
- Úchop je prováděn **nataženou levou rukou položenou na žerdi**.
- **Natažený ukazovák směřuje k zemi**, přičemž ruka pevně svírá žerď.

Skrytí palce

Palec ruky, která při nesení nebo naklonění drží list praporu nebo vlajky, je **vždy schovaný**. Viditelný palec narušuje estetický dojem a je považován za chybu v technice.

Detail držení listu praporu či vlajky.

Úchop praporu či vlajky před provedením změny jeho polohy.

Reakce na oslovení

Na povel „**Čestná stráž, prapory…**" (nebo jiné oslovení určené praporečníkům) se prapor **zvedá do vzpřímené polohy**. Pohyb musí být plynulý a synchronizovaný s ostatními praporečníky.

Postoj „pohov"

Pohov se při nošení praporu provádí **pokrčením jedné nohy**. I v uvolněném postoji musí praporečník působit klidně a upraveně.

5. POCHOD S PRAPOREM

Pochod s praporem má svá specifická pravidla, která se liší podle charakteru akce.

Slavnostní pochod

- Noha se zvedá **15 cm nad zemí**.
- Krok je pravidelný, rytmický a sebejistý.
- Pohyb praporu musí být stabilní – zbytečné pohupování nebo nestabilita žerdě působí nedisciplinovaně.

Pietní pochod

- Tempo pochodu je **pomalejší** než při slavnostním pochodu.
- Pohyby jsou klidnější a více zadržené, odpovídají vážnosti pietního aktu.
- I při pomalejším tempu musí být krok pravidelný a praporečník musí udržovat správný postoj.

Pamatujte: Pietní pochod vyjadřuje úctu – spěch nebo nepravidelný krok jsou projevem neúcty k příležitosti i k těm, jimž je věnována.

6. DEKOROVÁNÍ PRAPORU

Dekorování praporu stuhou je slavnostní úkon, který musí být proveden správně a přesně. Postup je následující:

1. Praporečník udělá **čtvrt obrat**.
2. Vykročí **levou nohou vpřed**.
3. Provede **vyklonění praporu oběma rukama** tak, aby byl prapor přístupný pro osobu provádějící dekorování.

Celý pohyb musí být klidný, plynulý a kontrolovaný. Praporečník po celou dobu udržuje správný postoj a důstojný výraz.

Postoj praporečníka při dekorování, přičemž dbá na to, aby se prapor či vlajka nedotýkala země.

7. SPECIFIKA RŮZNÝCH DRUHŮ CEREMONIÍ

Hasičské ceremonie se dělí do několika základních typů. Každý typ má svá specifika, která je nutné znát a respektovat.

Slavnostní ceremonie (výročí, oslavy, předávání praporů)

- Prapor nese stuhy (max. dvě, nejvyšší). Je-li součástí dekorování - prapor je beze stuh.
- Slavnostní pochod, vzpřímený a sebejistý postoj.
- Důraz na reprezentativnost a hrdost.

Smuteční a pietní obřady (pohřby, vzpomínkové akty)

- Prapor bez stuh nebo s černou smutební stuhou.
- Pietní pochod, pomalejší a klidnější pohyby.
- Důraz na vyjádření úcty a pokory.

Vzpomínkové akty

- Charakter akce určuje úpravu praporu a způsob pochodu.
- Vždy se předem dohodněte s ceremoniářem na přesném postupu.

8. NEJČASTĚJŠÍ CHYBY A JAK SE JIM VYHNOUT

- Sklopená hlava nebo uhýbavý pohled / držet bradu vzhůru (hledět do 1. patra).
- Viditelný palec při držení praporu / upravit a nacvičit úchop.
- Nerovnoměrný krok při pochodu / sledovat ostatní, dodržovat správné rozestupy.
- Nesprávně nasazená brigadýrka / správná pozice je na dva prsty od kořene nosu.
- Nevhodné nebo nadměrné množství stuh na praporu / méně je někdy více.

9. PŘÍPRAVA PŘED AKCÍ

Dobrá příprava je základem úspěšné ceremonie. Před každou akcí doporučujeme:

- **Zkontrolovat ústroj** – včetně rukavic, obuvi a správného nasazení brigadýrky.
- **Zkontrolovat stav praporu** – je správně složen do kornoutu, jsou stuhy v pořádku?
- **Znát program** – ceremoniář by měl mít přehled o celém průběhu akce.
- **Dohodnout se s ostatními praporečníky** – synchronizace pohybů je klíčová.
- **Nacvičit základní pohyby** – zejména méně zkušení praporečníci by měli provést alespoň základní nácvik před akcí.

ZÁVĚR

Funkce ceremoniáře a praporečníka je čestná a odpovědná. Hasič, který ji vykonává, reprezentuje nejen svůj sbor, ale celou organizaci dobrovolných hasičů. Proto je nezbytné přistupovat k ní s patřičnou vážností, pečlivostí a hrdostí.

Tato příručka slouží jako základní orientace v pravidlech a postupech. Doporučujeme ji doplnit účastí na instrukčně metodických zaměstnáních, která pořádá OSH Liberec prostřednictvím Okresní odborné rady represe.

Vydává Okresní odborná rada represe, Okresní sdružení hasičů Liberec. Zpracováno na základě metodiky Ústřední odborné rady represe SH ČMS a poznatků z IMZ Přibyslav. V případě dotazů se obracejte na svého starostu okrsku nebo přímo na Okresní odbornou radu represe OSH Liberec.